

DOĞANHISAR VERTEBRE FOSİL YATAĞI (Konya)

Gisement de Vertebres Fossiles de Doğanhisar (Konya)

Prof. Dr. Ali SELÇUK BİRİCİK

Doğanhisar, Sultan Dağları'nın (2620 m.) kuzeydoğu eteklerinde yer alan, Konya'ya bağlı bir ilçedir.

Sultan Dağları, Göller Yöresi ile İç Anadolu arasında güneydoğu-kuzeybatı doğrultusunda, 100 km'lik mesafe boyunca uzanan bir dağ silsilesidir. Bu dağ silsilesi Paleozoik'e ait çeşitli metamorfik formasyonlardan oluşmuştur.

Sultan Dağları'nın yapısına giren Paleozoik'e ait metamorfik formasyonları diskordant olarak örten Neojen'in karasal sedimenterleri, sözü edilen dağların etek kısımlarında, nispeten geniş alanlara yayılmış bulunmaktadır. Bunların bir kısmı doğrudan sel karakterli akarsuların eseri olan klastik depolardır. Bir kısmı limnik sedimenterlerden ibarettir.

Neojen'in karasal sedimenterleri içerisinde omurgasız fosiller ile yer yer omurgalı (vertebre) fosillere rastlanılmaktadır. Özellikle göl sedimenterinde omurgasız fosiller çok yaygındır. Göl gastropoda'ları bunların başında gelmektedir. Doğanhisar'ın Yazlıca Köyü kuzeyinde olduğu gibi killi, marnlı, kalkerli ve kömürlü seviyelerinde çeşitli tatlısu mollusca'leri bulunmaktadır. Bunların determinasyonunda Pliosen yaşı belirlenmiştir.

Öte yandan Sultan Dağları'nın batı-kuzeybatı eteklerinde İ. YALÇINLAR'la birlikte yaptığımız bir inceleme gezisinde Yalvaç yöresinde (Tokmacık ve Kuyucak köyü civarı), yine aynı dağ sırasının doğu-kuzeydoğu eteklerinde Iğın yöresinde (Argıthan ve Köklüce köyü civarı) omurgalı hayvanlara ait fosiller bulunmuştur (İ. YALÇINLAR 1983-1992). Bunlara bir yenisini tarafımızdan ilave etmiştir.

1995 yılının Şubat ayında yaptığımız bir inceleme ve araştırma gezisinde Doğanhisar'ın doğusunda Güllük mevkiinde bulduğumuz omurgalı hayvan fosilleri büyük önemi haizdir. İlk kez tarafımızdan tespit edilen vertebralı arazi killi, kumlu, konglomera ve kalkerli seviyelerden ibarettir.

Burada, hafif kar yağışlı bir havada, yapabildiğimiz sınırlı bir çalışma çerçevesinde ancak bazı omurgalılara ait kemik fosilleri bulmamız mümkün olmuştur. Bunların Elephas ya da Mamut, belki de Mastodon'a ait oldukları anlaşılmaktadır. Filin ecdadı olan bu hayvanların yalnız biri, belki de birkaçına ait olan bu kemik fosillerinin Neojen'e ait karasal formasyonlar içinde bulunuşları ilgi çekicidir. Bunların determinasyonu henüz kesinlik kazanmamıştır. Kazı çalışmaları programlanmıştır. Elde edilecek yeni bulgularla, özellikle yaş tayinine yarayacak parçaların (diş, tırnak, boynuz, gibi) bulunmasıyla, omurgalı arazi hakkında daha geniş bilgi verilecektir.

Bununla birlikte, omurgalı hayvan fosilleri ihtiva eden Neojen'in karasal tabakalı litolojik birimleri yataya çok yakındır. Bunların orojenezden büyük ölçüde korunduğu

* Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Coğrafya Eğitimi Bölümü.

anlaşılmaktadır. Tabakaların yataya yakın olmaları vertebralı arazinin alt Pliosen ya da üst Miosen'in en üstünü temsil ettiklerini telkin etmektedir. Bu da günümüzden yaklaşık 12 ya da 13 milyon yıl öncesine aittir.

Şüphesiz bu düşünce, planladığımız ayrıntılı çalışmaların sonucunda kesin şeklini alacaktır.